

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8 15193 Tallinn

E-post: info@oiguskantsler.ee**10.10.2024****Hannes Toodu**

vandeadvokaat

Murula Advokaadibüroo OÜ

Turu plats 7-3 Rakvere

hannes@murula.legal**Avaldus seoses Kaitseressursside ameti tegevusega**

Kaitseressursside amet (KRA) on jätnud mitmetele reservväelastele tasumata õppekogunemisel osalemise aja eest makstava tasu põhjendusel, et Eesti Vabariigil on reservväelase vastu väidetav nõue ning selliselt makstava tasu nõ tasaarvestanud.

Avaldaja peamine küsimus on sellise tegevuse/seadusandluse (KVTS ja VV vastav määrus) põhiseadusele vastavus. Reservväelastel on kohustus osaleda reservõppekogunemistel ning kas ja millises ulatuses on valitsusasutusel sellises olukorras õigus tasu tasaarvestamisele väidetava nõude katteks.

Avaldaja hinnangul ei saa olla põhiseadusega vastavuses tegevus/seda võimaldav seadusandlus selliselt, et isikul on reservväelasena kohustus ilmuda õppekogunemisele määratud ajaks (olles seega töölt eemal ja saamata töötasu) ning saamata selle eest seaduses ettenähtud tasu. Ehk siis riigil on võimalik rahuldada enda väidetavaid nõudeid kohustades reservväelasi osa võtma õppekogunemistest ja jättes selle eest tasu maksmata.

Avaldaja hinnangul reguleerib antud olukorda valitsuse määrus „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“. Selle § 4 lg 4 kohaselt arvestatakse ja makstakse ajateenija toetust ja reservväelasele õppekogunemisel osalemise aja eest makstavat toetust Kaitseväes kehtiva töötasu maksmise korra järgi. Kaitseväe teenistuse seaduse (KVTS) § 128 lg 1 kohaselt kohaldatakse tasu maksmisele avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 62 lg 4 kohaselt võib ametiasutus ametniku palgast kinni pidada ametiasutuse arvel tehtavate kulude kehtestatud limiiti ületava summa ja ametnikule makstud ettemakse, mille ametnik peab ametiasutusele tagastama. Ametiasutus peab ametniku palgast kinnipidamisel arvestama täitemenetluse seadustiku (TMS) §-s 132 sissenõude pööramise kohta sätestatud. TMS § 132 lg 1 kohaselt ei arestita sissetulekut, kui see ei ületa ühe kuu eest ettenähtud palga alammäära suurust või vastavat osa nädala või päeva sissetulekust. Sama paragrahvi teise lõike kohaselt kui võlgnik peab seadusest tulenevalt ülal teist isikut või maksab talle elatist, suureneb mittearestitav summa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus, välja arvatud juhul, kui sundtäidetakse lapse elatishõuet.

Seega on avaldaja seisukohal, et põhiseaduspärane tõlgendus olukorrale saaks parimal juhul olla selline, kus reservväelasele toetuse maksmisel kohaldub ATS ja ühtlasi selle § 62 lg 4 (kui

lugeda väidetavaks nõudeks ettemakse või kulude limiiti ületav summa ning kinni oleks võimalik pidada tasu arvestades TMS § 132 lõiget 1 ja 2. Kui tegemist ei ole ettemakse või kulude limiiti ületava summaga, siis avaldaja hinnangul ei ole üldse võimalik riigi väidetavaid nõudeid reservväelase tasust kinni pidada.

KRA on seniajani seisukohal, et kuna „Kaitseväes kehtiv töötasu maksmise kord ei sätesta teisiti, siis reservväelasele makstava toetuse maksmisel lähtutakse eel nimetatud määrusest. Õppekogunemise ajaks peatatakse ametnikul avaliku võimu teostamise õigus, seega ei kohaldu sel perioodil „Avaliku teenistuse seadus“. Õppekogunemisel osalev isik on reservväelane, kellele maksab Kaitsevägi õppekogunemisel viibitud aja eest toetust, mitte töötasu/palka.“

Eelnevalt kirjeldatud KRA tegevus ja seadustele antud tõlgendus jätab reservväelased ebasoodsamasse olukorda kui näiteks isikud, kelle suhtes on riigil täitedokument ja see on antud kohtutäiturile täitmisele. Kohtutäitur peab järgima TMS sätteid ning ei saa tekkida olukorda, kus kogu isiku sissetulek arestitakse. Samuti on reservväelased halvemas olukorras kui ametnikud, kelle kogu töötasu ei ole tulenevalt ATS-st võimalik tasaarvestada ning arvesse tuleb võtta TMS sätteid. KRA on aga seisukohal, et reservväelastelt võib tasaarvestada kogu tasu jättes viimased oluliselt kehvemasse olukorda kui eelviidatud näidete puhul.

Austusega

Digitaalselt allkirjastatud

Hannes Toodu

vandeadvokaat